

МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

Навчально-науковий інститут соціально-педагогічної та мистецької освіти

Кафедра психології

КВАЛІФІКАЦІЙНА (ДИПЛОМНА) РОБОТА

на здобуття ступеня вищої освіти «Магістр»

на тему **«ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ
ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНЬОГО
ПРАКТИЧНОГО ПСИХОЛОГА В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДІ
ВИЩОЇ ОСВІТИ»**

Виконала: здобувач вищої освіти
групи пс22м заочного відділення
спеціальності 053 Психологія
ОП Психологія. Практична
психологія

Гудим Аліна Михайлівна

Керівник:

кандидат психологічних наук,
доцент Фалько Н.М.

Рецензент:

виконувач обов'язків
начальника управління освіти
Мелітопольської міської ради
Запорізької області,
кандидат педагогічних наук
Шиліна Г.А.

Запріжжя – 2023 рік

АНОТАЦІЯ

Здобувач вищої освіти: Гудим Аліна Михайлівна
Психологічні особливості процесу професійного становлення майбутнього практичного психолога в процесі навчання у закладі вищої освіти.

Магістерська робота присвячена дослідженню професійного становлення майбутнього практичного психолога, як невід'ємної складової професіогенезу особистості, що формується й розвивається протягом усіх етапів професійного життя особистості і великою мірою забезпечує ефективність виконання професійних функцій. Формування професійної свідомості постає провідним завданням підготовки сучасного фахівця, здатного до самостійної постановки та розв'язання професійних задач. Існуюча система професійної підготовки, де переважно реалізується традиційна «інформаційно-знаннєва» парадигма у формах предметно-дисциплінарної побудови освітнього процесу, не відповідає сучасній орієнтації навчання на підготовку практичних психологів до якісної професійної діяльності.

В роботі доведено, що ядром психолого-педагогічної концепції підготовки практичних психологів має виступати концепт «професійна свідомість», який поєднує психологічні виміри свідомості особистості та професійні виміри майбутньої фахової діяльності. Професійна свідомість є формою свідомості особистості, що наповнена професійними значеннями, смислами та чуттєвим змістом. Вона передбачає наявність професійної освіченості, сформованої культури професійної діяльності, а також набутої здатності до методологічної рефлексії усієї сфери професійної діяльності.

Застосування концептуально обґрунтованого комплексу психолого-педагогічних засобів навчання і розвивальних технологій в умовах спеціально побудованого освітнього середовища створює сприятливі умови для цілеспрямованого формування структурно-функціональних компонентів професійної підготовки майбутніх практичних психологів.

Ключові слова: особистість, професіогенез, професійна свідомість, професійна спрямованість, професійне становлення.

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної (дипломної) роботи на тему:

«Психологічні особливості процесу професійного становлення майбутнього практичного психолога в процесі навчання у закладі вищої освіти»

Здобувачка вищої освіти: Гудим Аліна Михайлівна

Науковий керівник: кандидат психологічних наук, доцент Фалько Н.М.

Актуальність дослідження. Сучасний етап суспільного та економічного розвитку в Україні характеризується інтенсивною психологізацією всіх сфер соціальної практики. Підготовка психологів проводиться нині у багатьох закладах вищої освіти. Причиною популярності цієї професії є потреба суспільства у психологічно компетентних фахівцях. Найбільшою вона є у сфері освіти, охорони здоров'я, армії, міліції, кадрових агентствах та інших державних структурах. Зросла потреба звернення людей за психологічною допомогою не тільки у складних життєвих ситуаціях, а й під час тяжких захворювань. Але із зростанням числа випускників психологічних факультетів усе помітнішим стають недоліки у їх підготовці.

Нинішній стан системи фахової підготовки психологів характеризується наявністю протиріч, основними з яких є наступні:

- між абстрактним характером предмета освітньої діяльності і реальним предметом майбутньої професійної діяльності;
- між виконавчою, репродуктивно-пасивною позицією здобувача освіти у навчанні (активність у відповідь на управлінський вплив викладачів) та ініціативною позицією фахівця у трудовій діяльності;
- між опорою у традиційному навчанні на процеси сприймання, уваги, пам'яті та вимогами соціальної практики до особистості фахівця, передусім, до його професійної свідомості;
- між відсутністю освітніх компонент, що спрямовані на розвиток професійного мовлення майбутніх психологів, і необхідністю володіння їм як

основним засобом психологічного впливу у професійній діяльності;

- між диференціацією викладання всіх освітніх компонент у закладі вищої освіти й необхідністю їх інтеграції відносно кінцевих цілей навчання.

Останнє протиріччя є одним із найважливіших тому, що предметно-дисциплінарна побудова навчального матеріалу не відповідає належній орієнтації навчання на підготовку практичних психологів до якісної професійної діяльності. Надзвичайно гостро такий розрив проявляється у роботі психолога із соматичними хворими, де на хворобливий фізичний стан пацієнта нашаровується складний психоемоційний стан і психолог працює з індивідом, вирішуючи комплексну психологічну задачу, яку неможливо визначати за предметним принципом.

Природно, що поява професіоналів у галузі психології повинна бути забезпечена новою і продуктивно працюючою системою підготовки, яка покликана формувати досвід майбутнього суб'єкта професії.

Традиційним предметом досліджень у галузі психології професійної освіти та педагогічної психології було вивчення різних видів професійної діяльності з точки зору вимог, що висуваються до суб'єкта діяльності. Достатньо повно описані особливості праці, зміст і основні види професійної діяльності, професійні навички та вміння, розробляються проблеми діагностики працездатності, професійний потенціал фахівця з практичної психології (Г.С.Абрамова, М.Ю.Варбан, О.П.Єрмолаєва, З.Г.Кісарчук, І.П.Маноха, А.Н.Новіков, М.Nixon, D.E.Super).

У центрі уваги дослідників знаходяться професійно-важливі якості особистості психолога (О.Ф.Бондаренко, М.В.Молоканов, В.Г.Панок, Н.І.Пов'якель, О.С.Романова, Н.В.Пророк, Н.В.Чепелєва О.В.Швачко) особливості процесу професіоналізації психологів, (Ж.П.Вірна, С.Д.Максименко, О.М.Родіна, П.Н.Прудков, Є.В.Чорний, G.Egan, R.W.Ekstein, S.Robert) професійне становлення особистості та професійне самовизначення, яке являє собою один з аспектів становлення професійної

свідомості (М.Ю.Варбан, М.Р.Гінзбург, Т.В.Кудрявцева І.М.Семенов, С.Ю.Степанов, В.Ю.Шегурова, О.Р.Фонарьов).

Об'єкт дослідження – професійне становлення особистості.

Предмет дослідження – психолого-педагогічні закономірності професійного становлення майбутніх психологів в умовах спеціально побудованого освітнього середовища.

Мета дослідження полягає у тому, щоб на основі структурно-функціонального аналізу виявити специфіку професійного становлення майбутніх психологів.

Згідно з поставленою метою визначено основні **завдання дослідження**:

1. Здійснити теоретичний аналіз проблеми та обґрунтувати концепт «професійне становлення особистості».
2. Емпірично дослідити динаміку професійного становлення майбутніх практичних психологів у період підготовки у закладі вищої освіти.
3. Визначити систему засобів формування структурно-функціональних компонентів професійного становлення майбутніх практичних психологів в умовах спеціально побудованого освітнього середовища.

Теоретичними засадами дослідження виступили загально-психологічні положення про сутність і розвиток особистості як суб'єкта життєдіяльності (К.О.Абульханова-Славська, О.Г.Асмолов, Г.О.Балл, А.В.Брушлінський, Г.С.Костюк, С.Д.Максименко, В.О.Моляко, В.В.Рибалка, С.Л.Рубінштейн, В.А.Семиченко, В.О.Татенко, Т.С.Яценко); концепція діяльнісного опосередкування особистісного розвитку (В.В.Давидов, О.М.Леонт'єв, С.Д.Максименко, А.В.Петровський); концептуальні засади дослідження особистості психолога загалом (І.В.Дубровіна, Т.А.Казанцева, О.П.Саннікова, Н.В.Чепелева), та на етапі його професійної підготовки у системі вищої освіти (О.Ф.Бондаренко, Ж.П.Вірна, Л.В.Долинська, Л.М.Мітіна, Е.Л.Носенко, Н.І.Пов'якель); основні положення психологічних теорій свідомості (Б.Г.Анан'єв, Л.С.Виготський, Ф.Ю.Василюк, О.М.Леонт'єв, В.П.Зінченко, В.М.М'ясищев, В.В.Налімов, Е.Нойманн,

В.Ф.Петренко, С.Прист, С.Л.Рубінштейн, Ю.М.Швалб); наукові уявлення про особистість професіонала й закономірності його становлення (В.А.Бодров, К.М.Гуревич, Є.О.Климов, Г.В.Ложкін, Б.Ф.Ломов, А.К.Маркова, В.Д.Шадріков); основні положення та принципи надання психологічної допомоги особистості у ситуації тяжкої соматичної хвороби (А.В.Гнезділов, В.Франкл, І.Ялом, Е.Kubler-Ross, С.&S. Simonton).

Методи дослідження. Для розв'язання поставлених завдань було здійснено теоретичний аналіз сучасного стану досліджуваної проблеми та проведено констатуючий і формуючий експерименти. При цьому застосовувалися: а) діагностичні методи (методика семантичного диференціала, яка дала можливість дослідити динаміку індивідуальних значень понять професійного простору у свідомості майбутніх психологів; вербальної креативності, за допомогою якої з'ясувався рівень сформованості цієї здібності у майбутніх фахівців; б) методи активного соціально-психологічного навчання (навчальний експеримент, навчально-рольова гра); в) математико-статистичні методи.

Апробація результатів. Основні теоретичні та практичні положення дослідження доповідалися й обговорювалися на наукових звітних сесіях, розширених засіданнях кафедри психології Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького. Результати дослідження доповідалися автором на наукових конференціях, семінарах.

Структура роботи зумовлена логікою дослідження і складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури, додатків.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПСИХОЛОГІВ У СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	8
1.1. Принципи психологічного забезпечення та цінності системи підготовки психологів.....	8
1.2. Теоретичні засади розробки концепції професійної підготовки практичних психологів.....	17
1.3. Формування особистості майбутнього практичного психолога у системі фахової підготовки.....	24
РОЗДІЛ 2. ДИНАМІКА СТАНОВЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ СПРЯМОВАНOSTІ ПСИХОЛОГІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	26
2.1. Експериментальне дослідження динаміки індивідуальних значень понять професійного простору у свідомості майбутніх психологів.....	26
2.2. Узагальнені результати динаміки становлення професійної спрямованості студентів у процесі професійної освіти.....	40
РОЗДІЛ 3. ПСИХОЛОГІЧНА ОРГАНІЗАЦІЯ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ СПРЯМОВАНOSTІ СТУДЕНТІВ-ПСИХОЛОГІВ.....	54
3.1. Дослідницька модель формування професійної спрямованості практичних психологів у закладах вищої освіти.....	54
3.2. Рефлексивне середовище як умова реалізації особистісного потенціалу майбутніх психологів у процесі підготовки.....	59
ВИСНОВКИ	72
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	74
ДОДАТКИ.....	82

Ім'я користувача:
Анастасія Сухомлінова

ID перевірки:
1015963855

Дата перевірки:
26.10.2023 20:04:37 EET

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
26.10.2023 20:06:31 EET

ID користувача:
100012861

Назва документа: Гудим

Кількість сторінок: 67 Кількість слів: 21222 Кількість символів: 163640 Розмір файлу: 198.51 KB ID файлу: 1015642142

25.6% Схожість

Найбільша схожість: 9.46% з Інтернет-джерелом (<http://www.buchach-ruo.edukit.te.ua/Files/downloads/%D0%A2%D0%...>)

22.7% Джерела з Інтернету	981Сторінка 96.....
2.9% Джерела з Бібліотеки	13Сторінка 105.....

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнене

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0% Вилучень

Немає вилучених джерел

Модифікації

Виявлено модифікації тексту. Детальна інформація доступна в онлайн-звіті.

Замінені символи 5